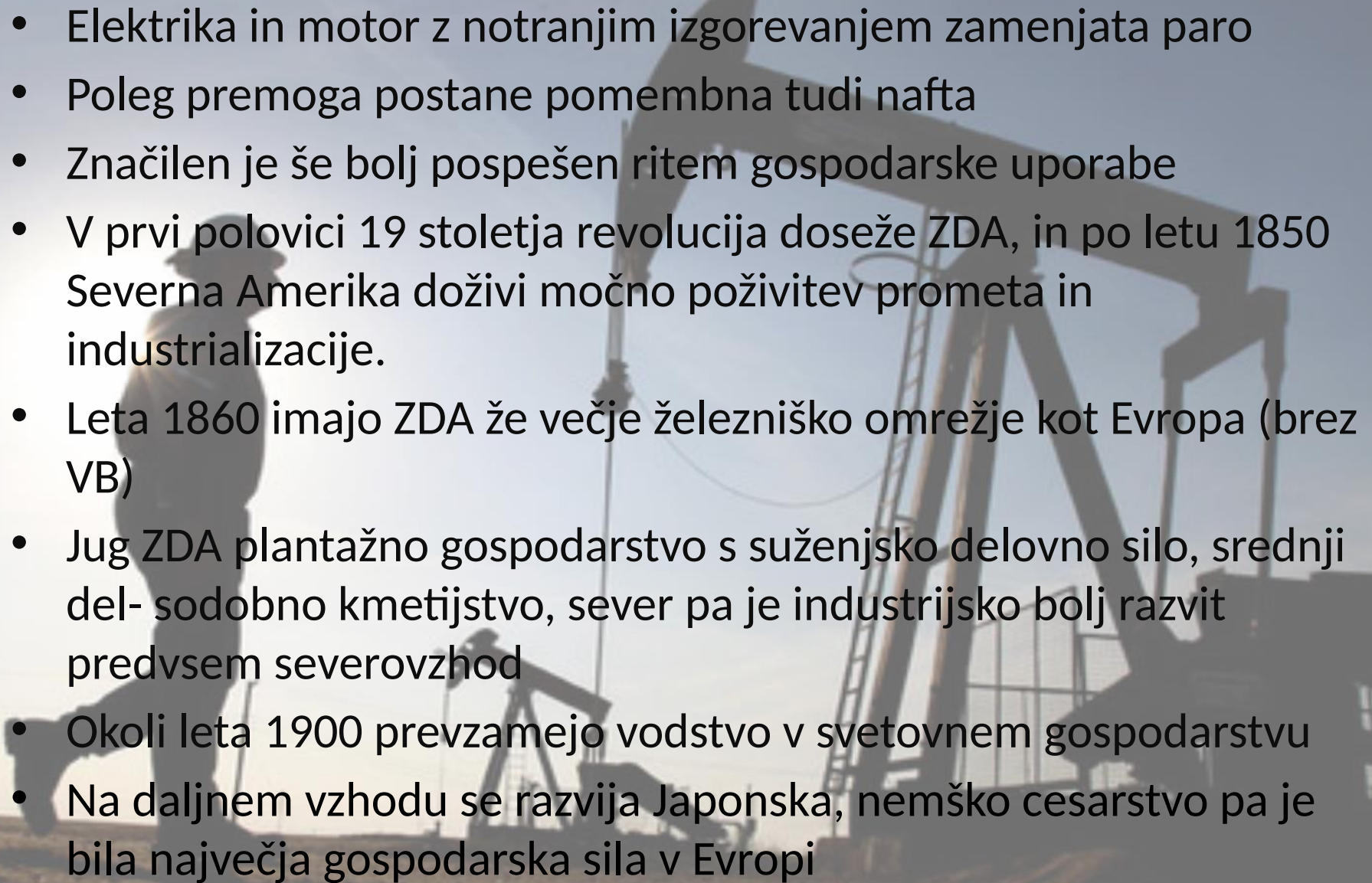
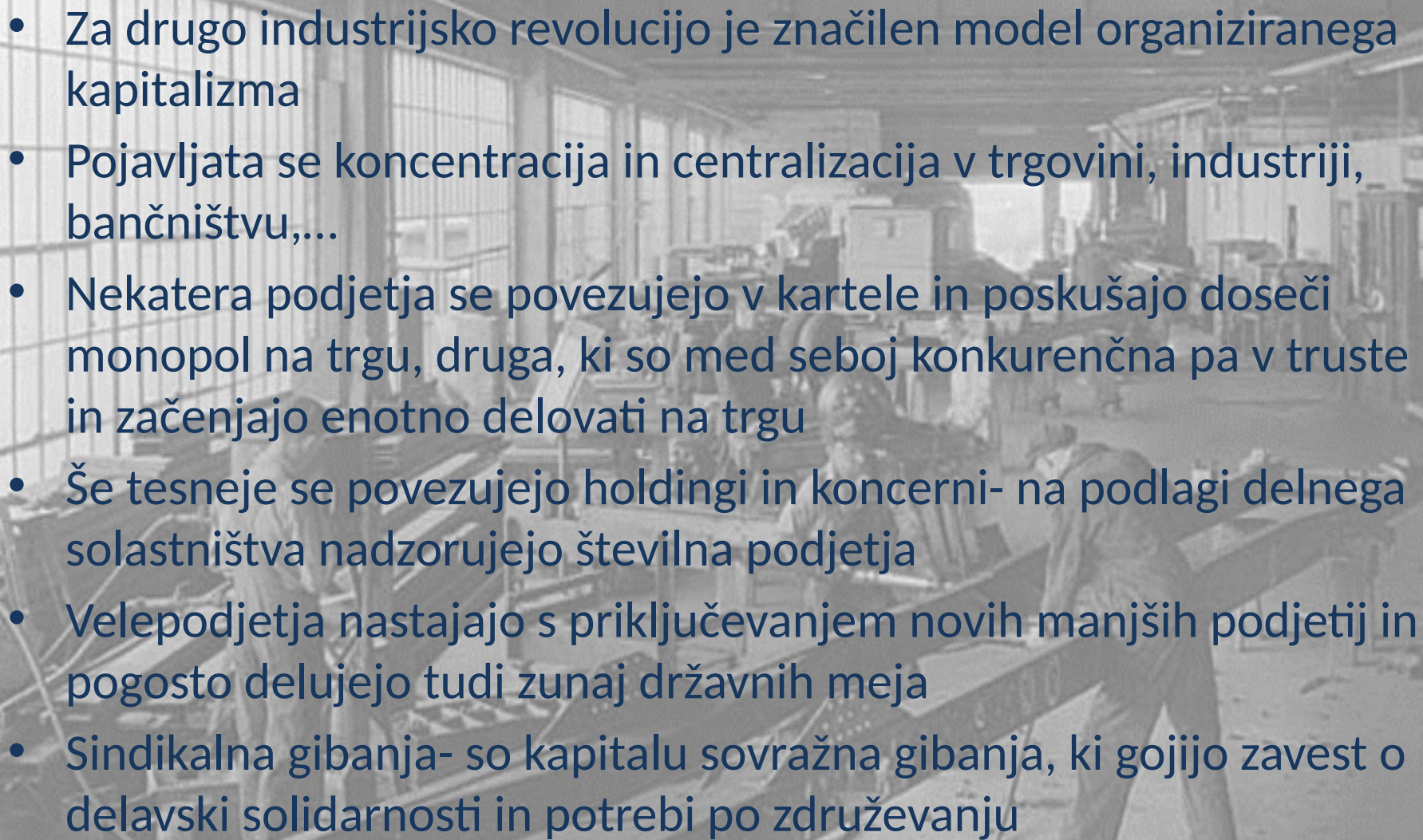

A black and white photograph of a busy factory floor. In the foreground, a man wearing a cap and a dark jacket is leaning on a workbench, looking towards the camera. In the background, several other workers are visible, some standing and some working at machines. The scene is filled with industrial equipment, pipes, and structural elements, creating a sense of a large-scale manufacturing environment.

2

INDUSTRIJSKA REVOLUCIJA

-
- The background of the slide features a hazy, industrial scene. In the foreground, the silhouette of an oil pumpjack is prominent, with its long arm and counterweight visible against a light sky. To the left, another pumpjack is partially visible. In the mid-ground, a person wearing a hard hat and work clothes is walking towards the right. The overall atmosphere is one of a busy oil field during the late 19th or early 20th century.
- Električna in motor z notranjim izgorevanjem zamenjata paro
  - Poleg premoga postane pomembna tudi nafta
  - Značilen je še bolj pospešen ritem gospodarske uporabe
  - V prvi polovici 19. stoletja revolucija doseže ZDA, in po letu 1850 Severna Amerika doživi močno poživitev prometa in industrializacije.
  - Leta 1860 imajo ZDA že večje železniško omrežje kot Evropa (brez VB)
  - Jug ZDA plantažno gospodarstvo s suženjsko delovno silo, srednji del- sodobno kmetijstvo, sever pa je industrijsko bolj razvit predvsem severovzhod
  - Okoli leta 1900 prevzamejo vodstvo v svetovnem gospodarstvu
  - Na daljnem vzhodu se razvija Japonska, nemško cesarstvo pa je bila največja gospodarska sila v Evropi

-
- Za drugo industrijsko revolucijo je značilen model organiziranega kapitalizma
  - Pojavljata se koncentracija in centralizacija v trgovini, industriji, bančništvu,...
  - Nekatera podjetja se povezujejo v kartele in poskušajo doseči monopol na trgu, druga, ki so med seboj konkurenčna pa v truste in začenjajo enotno delovati na trgu
  - Še tesneje se povezujejo holdingi in koncerni- na podlagi delnega solastništva nadzorujejo številna podjetja
  - Velepodjetja nastajajo s priključevanjem novih manjših podjetij in pogosto delujejo tudi zunaj državnih meja
  - Sindikalna gibanja- so kapitalu sovražna gibanja, ki gojijo zavest o delavski solidarnosti in potrebi po združevanju

Pospešitev in razširitev prometa in komunikacij

- Prometne razmere se izboljšajo predvsem zaradi potreb po prevozu blaga
- Velika Britanija- razvoj novih magistralnih cest, uporabljajo tudi plovne reke (gradnja številnih vodnih kanalov), pravo revolucijo pa promet doživi z uvedbo parnikov in železnic
- Vzoru Anglije sledita Belgija in Francija (v Franciji je bilo leta 1850 le 3200 km prog, leta 1870 pa že skoraj 20000km)
- Tudi v nemški zvezi, ki je zaradi geografske lege križišče evropske trgovine so številne manjše države gradile železnice in pripomogle k napredku gospodarstva

- Posebnost železniškega prometa v Evropi so bile španske in ruske železnice, saj je bila njihova širina tirov drugačna kod drugod po Evropi to pa otežuje njune prometne povezave z drugimi državami
- 1904- odprtje transsibirske železnice
- Britanci so z železnicami prepredli tudi Indijo
- Zaradi gradnje železnic je industrija jekla in železa cvetela

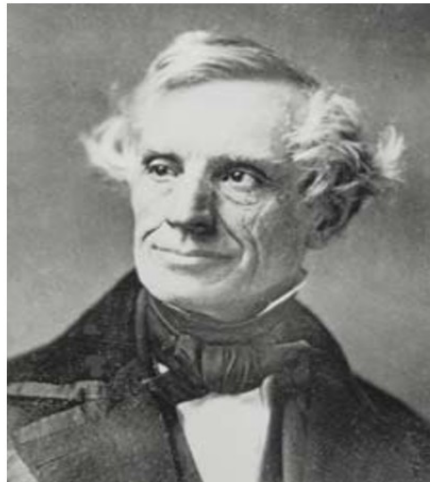
Uporaba parnega stroja v prometu

- Leta 1807- prvi veliki parnik z velikimi lopatastimi kolesi (Robert Fulton)
- Sprva plujejo le po rekah, šele z uvedbo ladijskega vijaka leta 1827 se podajo na odprto morje (Josef Ressel)
- Do leta 1900 so parniki izpodrinili jadrnice
- Leta 1825 prva lokomotiva ki je uspešno prepeljala potnike, dosega hitrosti do 50 km na uro

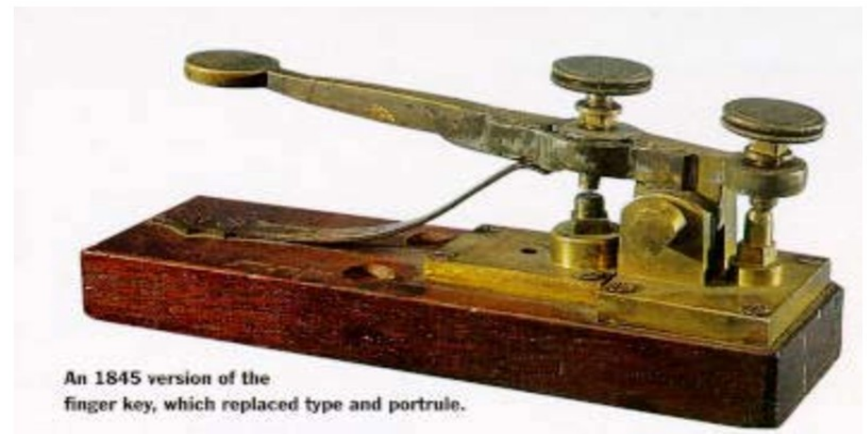

Telegeraf

- Telegrafija je revolucionarno odkritje prve polovice 19 stol, in kmalu zamenja dimne in ognjene signale, sporočila z bobni
- Telegraf s pisavo je iznašel Američan Samuel Morse leta 1837
- Sporočila je bilo mogoče poslati v najbolj oddaljene kraje na svetu
- Od leta 1845 ko so preizkusili to povezavo pa do leta 1856 so v Avstriji naredili 3000km telegrafskih linij
- 1866- prva čezoceanska telegrafska zveza

Samuel Morse (1837)

An 1845 version of the finger key, which replaced type and portrulle.

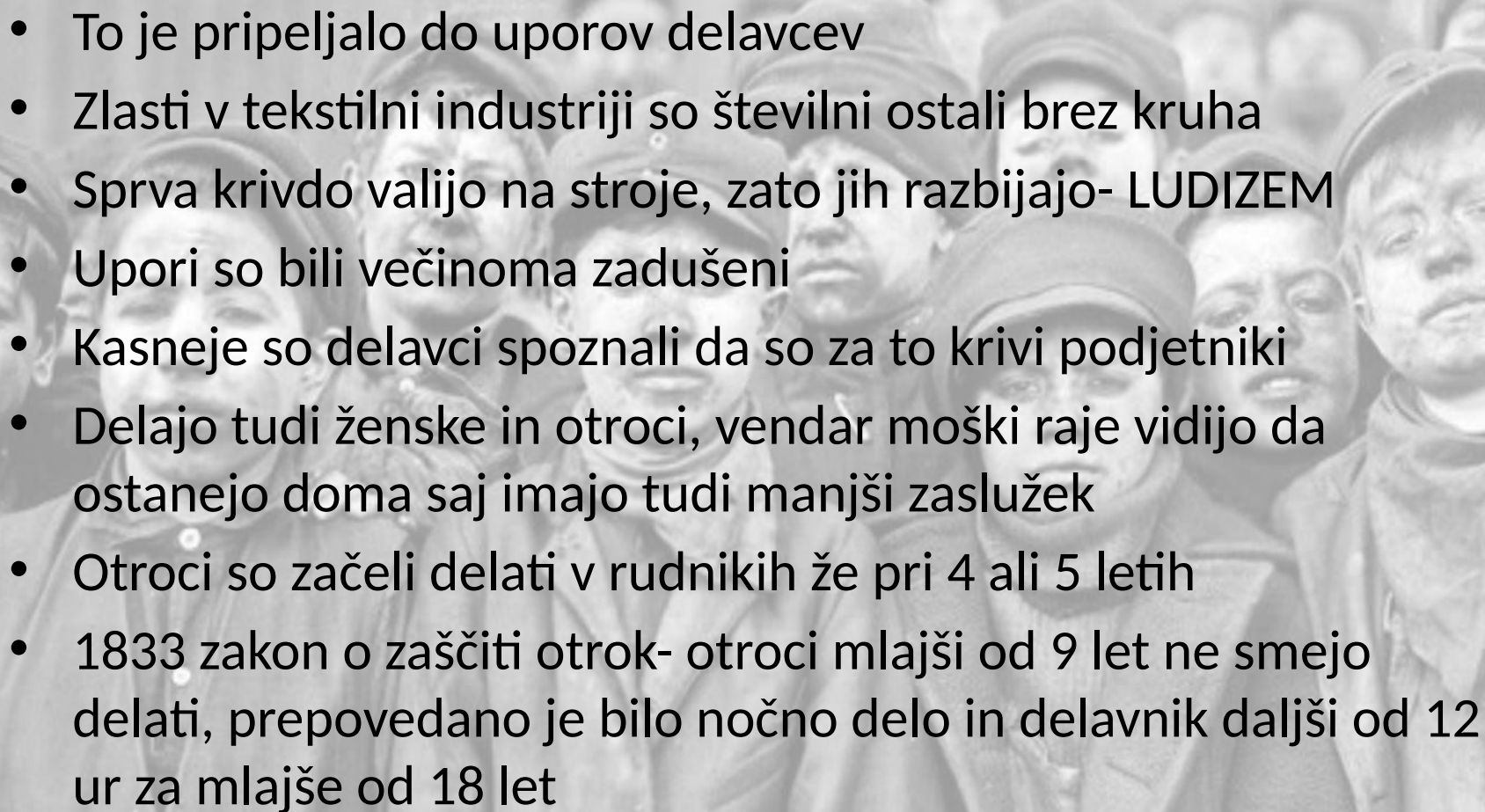
Telegraph: Few bits per second!

Industrializacija in socialno vprašanje

- Gospodarstveniki industrijsko delavstvo pojmujejo kot blago, cena pa je odvisna od ponudbe in povpraševanja
- Tovarnar je lahko njihove zaslužke tako znižal da so komaj zadostovali za preživetje, če pa s tem niso bili zadovoljni jih je lahko takoj nadomestil z drugimi
- Zamuda na delovno mesto in nepopolni izdelki so bili kaznovani
- Pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja ni
- Delo je potekalo tudi do 16 ur na dan

-
- To je pripeljalo do uporov delavcev
  - Zlasti v tekstilni industriji so številni ostali brez kruha
  - Sprva krivdo valijo na stroje, zato jih razbijajo- LUDIZEM
  - Upori so bili večinoma zadušeni
  - Kasneje so delavci spoznali da so za to krivi podjetniki
  - Delajo tudi ženske in otroci, vendar moški raje vidijo da ostanejo doma saj imajo tudi manjši zaslužek
  - Otroci so začeli delati v rudnikih že pri 4 ali 5 letih
  - 1833 zakon o zaščiti otrok- otroci mlajši od 9 let ne smejo delati, prepovedano je bilo nočno delo in delavnik daljši od 12 ur za mlajše od 18 let

Viri

- Zgodovina- učbenik za 3 letnik gimnazije
- <http://sl.wikipedia.org>
- www.google.com

Hvala za pozornost!